

פטרון סדר במדבר

הרצה בעילום שמו

לזכות ולזכות משפחתו לברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

נכון לבו בטוח בהשם;

'בטחון' ארבעת יא' הונדערט פראצענט אלעמאל

יום ראשון פרשת נשא כ"ח אייר תשע"ט

בר בטחתי

א

מהלל אקרא ה'; דער 'בעל בטחון' איז פארזיכערט בלי שום ספק

דוד המלך לויבט השי"ת - נאך איידער די ישועה

ווען מיר קוקן אין די מקורות פון אונזערע הייליגע ספרים זען מיר יא אז בטחון ארבעט הונדערט פראצענט אלעמאל און אז ווען א איד האט בטחון קען ער זיין רואיג און זיך פולקאם פארלאזן אז דער רבוש"ע גייט אים זיכער העלפן.

דוד המלך ע"ה זאגט אין תהלים (י"ח ד): **מהלל אקרא ה' ומן איבי אושע**, און רש"י איז דארט מפרש אויפ'ן פלאץ - **"בהלולים אקרא ואתפלל לפני תמיד, כלומר אף לפני התשועה אני מהלל, לפי שבטוח אני שאיושע מאויבי"**. דאס הייסט אז נאך איידער די ישועה דאנק און לויב איך דעם אויבערשטן, ווייל איך בין זיכער אז ער גייט מיך העלפן.

פארוואס ביזו זיכער ?! אפשר איז דא אנדערע חשבונות פון הימל ?! ווער זאגט אז ס'איז הונדערט פראצענט אז די ישועה וועט קומען ?! אבער רש"י זאגט אונז דא זייער קלאר אז א איד דארף זיין הונדערט פראצענט פארזיכערט אין דעם אויבערשטן אז ער גייט אים העלפן.

**ווער עס האט
בטחון איז ביי
אים קלאר בלי
שום ספק אז דער
רבוש"ע גייט אים
העלפן.**

א דריטע פראגע וואס מען הערט: וואס טוט זיך אויב א מענטש האט בטחון אויף א געוויסע זאך, אבער דער אויבערשטער ווייסט אז דאס איז נישט גוט פאר אים, וועט יעצט דער אויבערשטער טון עפעס וואס איז נישט פאר זיין טובה, בלויז וויבאלד ער איז א בטוח בה' ?!

די שאלות ברענגען ספיקות ביי מענטשן אויב בטחון איז שטענדיג אקטועל

ס'איז פארהאן אסאך מענטשן וואס צוליב די קשיות קומען זיי אן צו א מסקנא אז בטחון ארבעט טאקע מערסטנס מאל, אבער מ'קען נישט זאגן אז דאס העלפט אייביג און אלעמאל, ווייל ס'איז דאך פארהאן נאך פארשידענע אנדערע חשבונות, ווי צ.ב.ש. 'גלגולים' וכדומה. דער מענטש זאגט אז מיר פארשטייען נישט די הנהגה פון דעם רבוש"ע און ער איז מחילט אז בטחון העלפט נישט ממש הונדערט פראצענט פון די פעלער.

די שאלות קומען ארויף אפילו ביי אזעלכע אידן וואס לעבן יא מיט בטחון, זיי דערציילן שטענדיג מעשיות וויאזוי זיי האבן געזען אפן אז נאכ'ן האבן בטחון זענען זיי געהאלפן געווארן מיט פונקטליך דאס וואס זיי האבן געדארפט, אבער אויך די מענטשן קענען אמאל ווערן צעבראכן, נאכדעם וואס זיי טרעפן זיך אין א מצב וואס דער בטחון האט נישט געברענגט די רעזולטאטן וואס זיי האבן געוואלט. און דעמאלט קומען זיי אן צו אומריכטיגע מסקנות כאילו בטחון העלפט נישט אלעמאל. - ווען ס'קומט אונטער א שוועריגקייט טראכטן זיי: "איך ווייס נישט די חשבונות שמם, איך האף אז אלעס וועט זיין לטובה, אבער מען קען נישט וויסן אויף הונדערט פראצענט, ווייל דער רבוש"ע האט זיך זיינע חשבונות".

עטליכע שאלות איבער די סוגיא פון בטחון

ווען מען איז עוסק צו לערנען איבער דעם גרויסן כח פון בטחון, און איבער די מעלה פון דעם בטוח בה' אז ער וועט זיכער געהאלפן ווערן - ווי דער פסוק זאגט "הבטוח בה' חסד יסובבנו" - שטעלט זיך צומאל פארשידענע קשיות ביי מענטשן, וואס ס'איז כדאי דאס צו אויסשמועסן.

צוערשט איז דא די שאלה: איז דען נישט א זאך מושג אז דער אויבערשטער זאגט אמאל 'ניין' ?! ווען מען רעדט פון 'תפלה' זענען מיר צוגעוואוינט צו אזא שפראך, אז אודאי איז דער רבוש"ע דער שומע תפלת כל פה, אבער אמאל קען זיין אז דער אויבערשטער האט טאקע געהערט און ער זאגט פאר דעם איד וואס האט געדאוונט: 'ניישט יעצט, ווייל ער פארשטייט אז דאס איז נישט גוט פאר'ן מענטש.

די שאלה איז וויאזוי קוקט מען דערויף ווען מען רעדט פון 'בטחון': איז דא אויך פארהאן אזא באגריף אז דער מענטש האט טאקע בטחון אבער דער רבוש"ע זאגט אים 'ניין' ?! אודאי גלייבן מיר אז בטחון ברענגט די ישועה אין רוב פעלער, מען קען אפילו זאגן אכציג ניינציג פראצענט, אבער קען מען זאגן אז דאס ארבעט הונדערט פראצענט פון דער צייט ?!

צווייטנס, פראגען מענטשן: אויב א מענטש וועט האבן אמת'ע בטחון אז ער גייט בלייבן לעבן, און מ'רעדט פון איינעם וואס נארט זיך נישט מיט פאלשע בטחון, נאר ער איז באמת בטוח בה', וועט ער קיינמאל נישט אוועקגיין פון דער וועלט ?! ער גייט אייביג בלייבן לעבן ווייל בטחון ארבעט אלעמאל ?!

זיין הונדערט פראצענט פארזיכערט אז דער אויבערשטער וועט דין פירן צום בעסטן.

וויאזוי קען זיין אז בטחון ארבעט שטענדיג און אלעמאל?

אָבער לויט דעם ווערט צוריק שווער די אויבנדערמאנטע שאלות: וויאזוי קען טאָקע זיין אַז אויב אַ געוויסע זאָך איז נישט גוט פאַר אונז וועלן מיר דאָס באַקומען דורך בטחון?! און אזוי אויך די אַנדערע שאלות: איינער וואָס האָט בטחון אַז ער גייט בלייבן לעבן וועט שוין טאָקע לעבן פאַר אייביג? און נאָך טיפּער: דער רבוש"ע פירט, דאָך למעשה די הנהגת העולם מיט זיינע חשבונות, וויאזוי קען קומען בטחון און דאָס משנה זיין?!

אודאי ווייסן מיר אַלע דעם כח פון בטחון, און יעדער איד קען פאַרצייילן אַפּענע מעשיות ווי ער האָט געזען אַז ווען מען פאַרלאָזט זיך אויפ'ן אויבערשטן זעט מען ישועות. דער שמועס איז אָבער אויף די לעצטע צען - פינף פראַצענט, וואָס לגבי דעם האָבן מענטשן ספיקות, און אין די ספרים הק' שטייט קלאָר אַז מען מען דאַרף זיין הונדערט פראַצענט מובטח אין די חסדים פונעם אויבערשטן.

דע כי התקווה לדבר שהמקוה מסופק בו אם יגיע אם לאו תמיד הנפש לחשוב מחשבות כתי להשגו, אבל התקווה לדבר שהאדם מוכרח בו שיבוא כמו שיקוה לאור הבקר מנחיה לבוא, לא יטריד הנפש, אבל ישמחנו בהיותה משערת הטוב ההוא המובקק והיותה בוטחת שניע. ועל זה הדרך ראוי שתהיה התקווה לה' כשיהיה בוטח בו בטחון שלם שישלים תקותו בלי ספק, אחר שיש יכולת בידו ואין מי שיעכב בידו, לא כמי שמקוה דבר שמסופק בו אם יגיע אם לא יגיע.

והתקווה הזאת תחוק הלב ותשמחהו, ועל זה אמר (תהלים לא) חזקו ויאמץ כלבכם כל המייחלים לה, כי התקווה אליו, לא די שלא תחליש הלב, אלא אף תחוק אותו, כי המקוה לה' יתברך בהיותו לבו סמוך ונשען על ה' קדוש ישראל באמת שימלא שאלתו, יוסף אומץ ויחזק כבודו.

בטחון איז פון לשון 'בטח' - פאריכערט בלי שום ספק אין דער ישועת ה'

אין ספר **חידושי הרי"ם** (ליקוטים עמ' שעד) ווערט געברענגט בשם הרה"ק רבי **בונם מפרשיחא** זיע"א: אַז דאָס וואָרט 'בטחון' נעמט זיך פון דעם שורש 'בטח'. וואָס לערנט אונז אַז ווער עס האָט בטחון איז ביי אים קלאָר 'בלי שום ספק' אַז דער רבוש"ע גייט אים העלפן.

אַזוי שמועסט אויך אויס דער **ספר העקרims**

ב

ה' סלעי ומצדתי; ריכטיגע בטחון איז נישט טייטש לייקענען דעם מציאות

פּאָליטיקאַנטן וואָס לויפן אויף פּאָליטישע פאַרמעסטן. זיי אינוועסטירן מיליאָנען דאָלאַרן אין די קאַמפּייען, אַסאַך מאָל נעמען זיי אַרויס הלוואות פון ריזיגע געלטער וואָס אויב זיי גייען פארלירן וועלן זיי בלייבן אַנגעזעצט מיט גרויסע חובות אויפ'ן לעבן. און זיי רעדן די גאַנצע צייט מיט אַזאָ זיכערקייט אַז זיי גייען געווינען.

ווען מען פרעגט דעם פּאָליטיקאַנט אַז די אַנקעטעס צייגן דאָך ווי שמאָל ער שטייט און אַז ער גייט פאַרלירן, ענטפערן זיי שטענדיג מיט אַ זעלבסט זיכערהייט אַז זיי האָבן "אינערליכע אַנקעטעס" וואָס צייגן קלאָר אַז זיי גייען געווינען מיט אַ גרויסע מערהייט... נישט אַלעמאַל זאָגן זיי דאָס וויבאַלד אזוי לוינט זיך צו רעדן, מען קען אַמאָל זען פון זייער שפּראַך אַז זיי זענען באמת איבערציגט אַז זיי גייען טאָקע געווינען, טראַצדעם וואָס זיי האָבן כמעט זעראַ שאַנסן.

דאָס קומט נישט פון קיין הויכע מדריגות אין בטחון... מען רעדט נישט דאָ פון קיין אויסגעאַרבעטע בעלי בטחון, נאר דאָס איז די מענטשליכע נאַטור אַז מען שטופט אַוועק אַלע נעגאַטיווע מחשבות, וויבאַלד מען וויל די זאָך אזוי שטאַרק.

אין דער מינוט וואָס דער פּאָליטיקאַנט טרעפט זיך אַז ער איז שוין טיף פאַרמישט אין דעם פאַרמעסט און ער קען זיך בשום אופן נישט ערלויבן צו פאַרלירן, וועט ער זיך אליינס איינרעדן אַז דאָס וועט זיכער נישט פאַסירן; ער וועט רעדן שטותים מיט נאַרישקייטן ווייל עס עקזיסטירט נישט ביי אים אפילו אַ 'צד' אַז אפשר קען ער דורכפאַלן!

אויב דאָס וועט זיך נישט אויסאַרבעטן?! זאָגט ער: "דער אויבערשטער וועט שוין העלפן".

ווען מען פרובירט אים צו פרעגן ווייטער "אַבער וואָס איז דיין חשבון, ס'איז דאָך פאַרהאַן אַ שאַנס אַז די גאַנצע זאָך וועט זיין אַ דורכפאַל?! זאָגט ער "נו, וויאזוי רעדסטו אַזאָ שפּראַך, מ'דאַרף האָבן בטחון..." ער איז נישט גרייט צו אַנגעמען אין זיין מח אפילו אַזאָ מעגליכקייט אַז ער גייט בלייבן אַנגעזעצט.

מען גייט נישט יעצט אַרײַן אין קיין כללים, אודאי ווענדט זיך ביי יעדע פאַל לגופו של דבר, צי דאָס איז אַן אויסגעהאַלטענע אינוועסטמענט וואָס שטימט מיט דעם חיוב פון 'השתדלות', אָבער אַלענפאַלס איז פאַרהאַן אַזאָ מציאות ווען דער מענטש איז אַריינגעשפּרונגען, בלויז ווייל ער האָט זייער שטאַרק געוואָלט, אָבער דאָס איז אַסאַך העכער פון זיינע מעגליכקייטן און ער שרייט כסדר אַז דער באַשעפער וועט העלפן.

די סיבה פאַרוואָס ער שטופט אַוועק אַלע אַנדערע מחשבות איז נישט ווייל ער איז אַזאָ שטאַרקער 'בעל בטחון', נאר היות ער וויל דאָס אזוי שטאַרק, האָט ער אַן אינערליכע נאַטור וואָס לאָזט אים נישט טראַכטן די אַנדערע צד. ער וויל פשוט נישט אַרויפברענגען אויפ'ן געדאַנק אַז ס'איז פאַרהאַן אַ מעגליכקייט אַז ער גייט דורכפאַלן, דעריבער שטופט ער אָפּ די מחשבה און ער זאָגט אַז דער אויבערשטער וועט שוין העלפן...

די זיכערקייט פון פּאָליטיקאַנטן קומט נישט פון קיין גרויסע בטחון

מען קען זען די זעלבע נאַטור ביי די

דער חילוק צווישן 'בטחון' און 'אוועקשטופן נעגאַטיווע מחשבות'

כדי צו אויסברייטערן די סוגיא, דאַרף מען דערמאָנען אַן איידעלע נקודה:

אַסאַך מאָל ווען מענטשן זאָגן: "עס וועט זיין גוט, דער אויבערשטער וועט שוין העלפן", און מען קלערט אַרײַן טיפּער פאַרוואָס זאָגט דאָס דער מענטש, וועט מען זען אַז באמת קענען אַזעלכע ווערטער קומען פון צוויי אַנדערע 'מהלכי המחשבה', וואָס איבנאויף זעט עס אויס זייער נאַנט, אָבער באמת איז דאָס 'כרוחוק מזרח ממערב'.

ס'איז דאָ אַ בטחון, וואָס דער מענטש פאַרלאָזט זיך אַז דער רבוש"ע גייט מיך זיכער העלפן, ווייל ער האָט מיך ליב און ער באַגלייט מיך שטענדיג.

דערנאָך איז פאַרהאַן אַ סאַרט בטחון וואָס דער מענטש לייגט זיך אזוי אַרײַן אין קאַפּ, בלויז ווייל ער וויל זייער שטאַרק אַז דאָס זאָל געשען... ער קען פשוט נישט טראַכטן פון אַ מציאות אַז דאָס זאָל זיך נישט אויסאַרבעטן, און ס'איז פאַרהאַן אַ מענטשליכע נאַטור צו אַוועקשטופן אַזעלכע מחשבות וואָס זענען אונז נישט אַנגענעם.

דער אינוועסטירער וואָס וויל נישט טראַכטן...

אַ ביישפּיל דערצו איז אַ מענטש וואָס איז אַריינגעשפּרונגען אין אַן אינוועסטמענט, וואָס איז אַסאַך העכער פון זיינע מעגליכקייטן, ער האָט זיך אַנגעבאַרגט פון אַסאַך מענטשן ריזיגע געלטער און ער האָט נישט קיין שום מהלך וויאזוי דאָס צו קענען אפילו באַצאָלן. ווען מען פרעגט אים: וואָס איז געווען דיין פּלאַן? וואָס וועסטו טון

ביי פרומע אידן קען צומאָל פּאַסירן די זעלבע סאָרט זאָך, נאר ביי אונז ליגט מען צו אַז "דער אויבערשטער וועט זיכער העלפן"... דאָס איז דעם מענטש'נס שפּראַך. ס'איז ש'ס שמים שגור על פּוּי - וואָס איז טאַקע אַ חשוב'ע זאַך, אָבער דאָס האָט נישט קיין שייכות מיט בטחון! דאָס איז זיין 'תכונת הנפש' וואָס מאַכט זיכער אַז ער זאָל נישט טראַכטן פון קיין אַנדערע מחשבות, און ווי פּאַרשטענדליך ווערט מען דורכדעם נאָכנישט אָנגערופן אַ בוטח בה'.

דער מושג פון 'הוללות' לויט דעם 'מסילת ישרים'

אַט די אויבנדערמאָנטע מהלך המחשבה פון נישט וועלן טראַכטן אחריות'דיג, ווערט אָנגערופן אין **מסילת ישרים** מיט'ן נאָמען 'הוללות'. בדרך כלל נוצן מיר דעם לשון 'הוללות' אויף אַ מענטש וואָס פּאַרברענגט מיט ליצנות, אָבער דער מסילת ישרים לערנט אונז אַנדערש: 'הוללות' מיינט נישט לאַכן, הוללות איז דער 'תכונת הנפש' פון טון זאָכן אַנדעם וואָס מען זאָל טראַכטן איבער דעם מאָרגן.

דאָס זעט מען ביי אַזעלכע וואָס פּאַרברענגען ביז גאָר שפּעט אין דער נאַכט. **איי, מאָרגן איז דאך נאָך אַ טאָג !? ער טראַכט נישט דערפון!** ס'איז נישטאָ קיין מאָרגן! דאָס איז די תכונה פון 'הוללות', אַז ווען ס'קומט אן אַ מחשבה אַז וואָס וועט זיין מאָרגן אינדערפרי' שטופט מען דאָס אַוועק, מען וויל נישט טראַכטן דערפון. אודאי האָט דאָס נישט קיין שייכות מיט בטחון אפילו דער מענטש נוצט אַזעלכע ווערטער ווי 'דער אויבערשטער וועט העלפן'.

אין מעלה איז אפשר יאָ פּאַרהאַן פון דעם סאָרט מהלך המחשבה, אַז דער מענטש איז כאַטש נישט פּאַר'דאגה'ט, און 'דאגה' איז מצמצם די שפע. אויב ער דאגה'ט נישט דעמאָלט איז דאָ מער פּלאַץ אַז ס'זאָל טאַקע קומען די שפע. אָבער זיכער קען מען נישט זאָגן אַז דאָס איז 'בטחון' און אַז דער מענטש איז אַ בוטח בה', ווייל

דאָס איז פשוט די נאָטור פון 'הוללות' און נישט בטחון.

איבערגעבן דאָס לעבן פאַר'ן אויבערשטן

דער אמת'ער בוטח אַרבעט פונקט פּאַרקערט! ער איז אַ געטרייער 'עבד' וואס האָט נישט קיין מושג וואָס זיין 'אדון' גייט טון מיט אים.

ווען מען פרעגט אים: "עס גייט זיין אַזוי אָדער אַזוי ?!", ענטפערט ער: "**איך ווייס נישט, כ'האָב נישט קיין אָנוג, אָבער איך ווייס איין זאַך, אַז וויאָזוי מײן האָר וועט טון וועט דאָס זיין די בעסטע זאַך פאַר מיר, ווייל ער האָט מײך לײב און ער וויל מײן טובה!**"

דאָס וואָרט בטחון איז טייטש '**טראַסט**'. אַ איד מיט בטחון געטרייעט דעם אויבערשטן! ער איז זיך נישט מתעלם פון דעם מצאות, נאר ער האָט אַ בלינדע 'טראַסט' אַז וויאָזוי דער רבוש'ע גייט אים פירן וועט זיין הונדערט פּראָצענט גוט! אַלע אַנדערע פּרטים איז אים שוין בכלל נישט וויכטיג צו וויסן.

צדיקים האָבן זיך נישט פּאַרהוילן פון דעם מצאות אָבער זיי זענען געווען רואיג

דאָס האָט מען געזען ביי צדיקים, אַז פון איין זייט האָבן זיי זיך נישט פּאַרהוילן פון די פּאַקטן אָבער פון דער אַנדערער זייט האָבן זיי זיך אינגאַנצן איבערגעגעבן אין די הענט פונעם אויבערשטן, זיי האָבן זיך פּולקאָם פּאַרלאָזט אויף זיין חסד, ווי אן 'עבד' וואָס פּאַרלאָזט זיך אויף זיין האר.

אין ספּה"ק בית אהרן ווערט געברענגט אַז איינער האָט אַמאָל געבעטן פון הרה"ק רבי שלמה קאַרלינער זי"ע אַז ער זאָל קומען מאָרגן צו זיין הויז, האָט אים דער צדיק געזאָגט: "איך ווייס דען וואָס וועט זיין מאָרגן ? מען דאַרף דאך היינט נאָך ליינען קריאת שמע ביי מעריב, וואָס דאָס איז

מסירת נפש, דערנאָך דאַרף מען גיין שלאָפן, און מאָרגן אינדערפרי דאַרף מען ווייטער דאָווענען, זאָגן קריאת שמע, און נפילת אפים, וואָס איז אויך מסירת נפש, אפשר וועט דער אויבערשטער אויספירן מיין רצון און איד וועל שוין נישט לעבן, וויאָזוי קען איד מבטיח זיין וועגן מאָרגן ? ווער ווייסט וואָס וועט זיין מאָרגן ?".

צדיקים זענען געווען זייער רואיג. זיי האָבן געוואוסט אַז ס'קען זיין אַז מאָרגן וועט ער שוין נישט דאָ זיין, אָבער דאָס האָט זיי נישט געברענגט קיין שום לחץ! ווייל דאָס איז נישט קיין סתירה. דער 'עבד' וואָס פּאַרלאָזט זיך אויף זיין 'אדון' האָט נישט קיין מושג וואָס ער גייט טון מיט אים, אָבער דאָס געמט נישט אַוועק פון זיין רואיגקייט! ער איז אַזוי שטאַרק בוטח אַז ס'איז אים בכלל נישט משנה וואָס דער 'אדון' וועט למעשה טון.

וואָס איז מיר אַ נפקא מינה וויאָזוי עס גייט זיין גוט ?

דאָס איז אַזוויי אַ מענטש וואָס פּאַרמאָגט דירות צו פּאַרדינגען אין אַ גוטע געגנט. אפילו ער ווייסט נישט פונקטליך פאַר וועמען די דירה גייט זיין פּאַרדינגען קומענדיגן חודש, דרייט ער זיך נישט יעצט אַרום פּאַר'דאגה'ט דערפון, ווייל ער ווייסט זייער קלאָר אַז די דירה וועט זיין פּאַרדינגען פאַר איינעם, פונקט ווי ס'איז געווען פּאַרדינגען ביז היינט. וואָס איז אים יעצט אַ נפקא מינה ווער פונקטליך וועט זיין דער 'טענעט' !? וואָס איז אים אַ חילוק אויב ס'וועט גיין פאַר דעם אָדער פאַר יענעם !?

אַט אַזוי האָבן צדיקים געלעבט. זיי זענען געווען רואיג און פּאַרזיכערט אַז דער רבוש'ע גייט טון דאָס בעסטע פאַר זיי. די שאלה פון: 'וואָס וועט זיין מאָרגן' האָט זיי אינגאַנצן נישט געמאַכט קיין דאגות אָדער צעבראַכנקייט, ווייל זיי זענען געווען אָנגעלאַנט אויפ'ן אויבערשטן! אפילו זיי האָבן נישט געוואוסט פונקטליך אויף וועלכע וועג ער גייט זיי פירן.

ואתה אמרת היטב איטיב עמך; די זיכערקייט פונעם איד אַז דער אויבערשטער וועט מקיים זיין הבטחתו

וואָס ליגט הינטער די רואיגקייט פון בטחון

דער 'חובת הלבבות' הייבט אָן זיין 'שער הבטחון' מיט דעם פרק א', וואָס איז גאָר אַ קליינע פרק מיט בלויז עטליכע שורות, דאָרט שרייבט ער קלאָר אַרויס די נקודה מיט זיין הייליגע שפּראַך, וז"ל:

אך מהות הביטחון הוא מנוחת נפש הבוטח, ושיהיה לבו סמוך על מי שבטח עליו, שיעשה הטוב והנכון לו בעניין אשר יבטח עליו, כפי יכולתו ודעתו במה שמפיק שורתו. אבל העיקר אשר בעבור יהיה הביטחון מן הבוטח, ואם יפקד ולא ימצא הביטחון, הוא שיהיה לבו בטוח במי שיבטח בו שיקיים מה שאמר, ויעשה מה שערב, ויחשוב עליו הטוב במה שלא התנה לו ולא ערב עשוהו -

דאָס איז די מענטשליכע נאטור אַז מען שטופט אַוועק אַלע נעגאַטיווע מחשבות, וויבאַלד מען וויל די זאָך אַזוי שטאַרק.

איך באַקום אַלע מיינע צרכים פון השי"ת וואָס איז דער 'מקור הרחמים'

בטחון איז אויך טייטש אַז ס'איז דאָ אַ 'מבטיח', און איד בין דער 'בוטח' וואָס פּאַרלאָזט זיך אויף זיין הבטחה. - דער מענטש קען זיין רואיג אַז דער רבוש'ע וועט אים געבן די צרכים וואָס ער דאַרף באמת האָבן, ווי דער פּסוק זאָגט "פּותח את ידך

ומשביע לכל חי רצון און ווי מיר מאַכן יעדן טאָג די ברכה **"העושה לי כל צרכי"**; וואָס איך דאַרף האָבן וועט ער מיך געבן, און וואָס איך האָב יעצט - דאָס זענען מיינע צרכים! ווייל אזוי האָט דער אויבערשטער מבטיח געווען.

ווען אַ איד דאוונט קען ער מיט דעם כח התפלה טוישן דעם מצב, וואָס דעמאָלט וועט מען אים געבן זיינע באַדערפענישן מיט מער אַפּנקייט. אָבער דער בוטח בה' ווייסט אַז אויך יעצט, אין דעם מצב וואו ער געפינט זיך 'אצינד', גיט מיך דער רבוש"ע אַלע מיינע צרכים! **ער פירט מיך מיט די גרעסטע הנהגה פון רחמנות!** ווייל אַלע רחמנות פון דער וועלט איז נאָר אַ 'תולדה' און אַ 'משהו' פון דעם רבוש"ע, וואָס ער איז דער מקור פון רחמנות. **איך קען זיך הונדערט פראַצענט בוטח זיין אַז ער וועט מיך צושטעלן אַלע מיינע געברויכן, און איך קען זיך הונדערט פראַצענט בוטח זיין אַז די יעצטיגע מצב איז דאָס בעסטע פאר מיר!**

אַזאַ מנוחת הנפש שטערט נישט די עבודה פון תפלה. אדרבה די תפלה דערנאָך איז מיט אַ געוואַלדיגע רואיגקייט, דער מענטש איז פאַרזיכערט אין דעם גוטס פונעם אויבערשטן.

דער אויבערשטער איז מנסה צדיקים מיט אַ גרעסערע מדריגה פון בטחון

דאָס וואָס מען האָט געזען צדיקים און בעלי בטחון וואָס האָבן יאָ זיך געפינען אין אַ מצב פון דחקות און הונגער, דאָס איז ווייל דער רבוש"ע האָט זיי מנסה געווען, צי זיי וועלן זיך בוטח זיין אפילו אין דעם שווערן מצב, וויבאַלד ער האָט זיי געוואַלט אַרויפברענגען צו נאָך אַ העכערע מדריגה פון בטחון.

מען דערציילט אַז דער פאָטער פון הרה"ק רבי שלמה'קע **מזוועהיל** זי"ע פלעגט געבן געלט פאר אַלע זיינע קינדער נאָך זייער חתונה. אָבער הרה"ק רבי שלמה'קע זי"ע האָט נישט געוואַלט בעטן קיין 'מתנת בשר ודם' האָט ער נישט גענומען גאַרנישט פון זיין טאָטע. ס'איז אַריבער איין טאָג, נאָך אַ טאָג, און ווען ס'איז אַנגעקומען סוף וואָך האָט ער געזען אז ס'איז 'באו מים עד נפש', האָט ער געזאָגט פאַר זיין רביצין: "זעט אויס אַז ס'איז נגזר געוואָרן אַז מיר זאָלן יאָ דאַרפן נהנה זיין פון אַ מתנת בשר ודם" און ער האָט איר געשיקט צו זיין פאָטער נעמען אַביסל געלט.

אַנקומענדיג האָט זיין טאָטע געזאָגט אַז היות איך האָב ענק נישט געגעבן קיין געלט אַגאַנצע וואָך, וועל איך אייך יעצט געבן אַ רובל.

אינצווישן, איז אַנגעקומען אין שטוב פון רבי שלמה'קע אַ בעל הבית'שער איד, און ער האָט אים געזאָגט אַז ער וויל אים געבן פאַר דרשה געשאַנק אַ אַגאַנצע רובל. דער איד האָט טאַקע אַרויסגענומען אַ רובל פון טאַש, אָבער ער האָט אַנגעהויבן רעדן מיט רבי שלמה'קע און זייענדיג אזוי פאַרטיפט אין דעם שמועס האָט ער אומוועלנדיג צוריק אַריינגעלייגט דעם רובל אין זיין קעשענע, און דערנאָך האָט ער שוין פאַרגעסן און איז אַרויס פון שטוב אַן איבערלאָזן דאָס געלט.

ווען די רביצין איז צוריקגעקומען מיט דעם רובל האָט רבי שלמה'קע איר געזאָגט: "פון הימל האָט מען מיך אויספרובירט. אויב איך וואַלט

'הוללות' מיינט נישט לאַכן, הוללות איז דער 'תכונת הנפש' פון טון זאכן אנדעם וואָס מען זאל טראַכטן איבער דעם מאַרגן

אַנגעהאַלטן מיין בטחון ביזן סוף, נאָך אַביסלע, וואַלט איך באַקומען דעם רובל אַן דעם וואָס איך זאָל דאַרפן בעטן פון אַ 'בשר ודם', ס'איז געווען גרייט פאר מיר יענע רובל, אָבער היות איך האָב דך געבעטן צו גיין בעטן געלט, האָב איך שוין געדאַרפט צוקומען צו אַ 'מתנת בשר ודם'."

אַט דאָס איז די עבודה פון אַ בעל בטחון. **דו זעהסט אַז ס'איז שווער! ? שטאַרק זיך נאָכמער מיט בטחון!** דריי זיך נישט יעצט אַוועק צו אַן אַנדערע מקור פון שפע! **דריי זיך נאָך שטאַרקער צום אויבערשטן!** חזר דך איין אַז 'ער וועט מיך צושטעלן אַלע מיינע צרכים, ער טוט פאר מיך דאָס בעסטע און ער וועט מיך אייביג מטיב זיין!

ווייל בלויז אַ ספעציפישע רצון איז דער היפוך פון בטחון

ווען מען לערנט ריכטיג אַפּ די אויבנדערמאָנטע ווערטער פונעם חובת הלבבות איז פאַרשטענדליך אַז ווען איינער איז מחליט: "איך וויל האָבן די ספעציפישע זאַך. זאָג מיר נישט אַז דער אויבערשטער פירט זיין הנהגה, איך דאַרף יעצט דוקא דאָס". **אַזאַ מהלך איז דאָך דער 'היפוך הגמור' פון בטחון.** אפילו מען לייגט דאָס אַריין אין אַזאַ לבוש פון "איך האָב בטחון אַז דער רבוש"ע וועט מיך עס געבן."

בטחון מיינט אַז מען 'טראַסט' און מען פאַרלאָזט זיך אַז דער אויבערשטער ווייסט וואָס פאר מיר איז דאָס בעסטע. אָבער ווען דער מענטש איז זיך אליינס מחליט וואָס ער וויל, האָט ער דאָך דערמיט מגלה דעת געווען אַז ער פאַרשטייט בעסער וואָס איז גוט פאַר אים...

אודאי דאַרף מען אייביג מתפלל זיין אויפן עתיד, אַז עס זאָל זיין אַפּענע טוב, אָבער דאָס איז נישט קיין סתירה צו די רואיגקייט וואָס דער בעל בטחון האָט אַז **'יעצט האָב איך אַלעס וואָס איך דאַרף האָבן'**, ווייל ער גלייבט און ווייסט באמת, אַז דער אויבערשטער גיט אים די שלימות פון רחמנות 'שוין יעצט' אין דער סעקונדע! ער איז רואיג און ער שפירט נישט אַז עס פעלט אים עפעס.

דאָס רואיגע לעבן פון דעם בעל בטחון במשנתו פון בעש"ט הק'

דער יסוד נפלא שטייט פון **בעש"ט הק'** אין ספר **צוואת הריב"ש** (את ד) זול"ק: **"יבקש מהש"ת שיזמין לו תמיד מה שהש"ת יודע שהוא לטובתו, ולא מה שגראה לבני אדם טובה על-פי שכלו, כי**

אפשר מה שבעיניו טוב הוא רע לו, רק ישליך הכל, כל ענייניו וצרכיו, עליו יתברך." - דער מענטש זאל בעטן פון הש"ת אַז ער זאָל אים אַלעמאָל געבן וואָס דער אויבערשטער ווייסט אַז דאָס איז לטובתו, נישט וואָס זעט אויס פאַרן מענטש אַ טובה לויט זיין שכל, ווייל דאָס וואָס זעט אים אויס גוט איז אפשר גאַר אַ שלעכטס, נאָר ער זאָל אַלעס אַרויפואַרפן, אַלע זיינע ענינים און געברויכן, אויפן אויבערשטן.

אַ מענטש וואָס האָט בטחון לעבט מיט אַ געוואַלדיגע 'מנוחת הנפש' אין יעדן מצב. **זיין רואיגקייט איז נישט וויבאַלד ער איז פאַרזיכערט אַז דאָס וואָס ער וויל, גייט טאַקע געשען. ניין, ער איז רואיג ווייל ער ווייסט אַז דער אויבערשטער גיט אים בלויז דאָס בעסטע, אַלעמאָל.** ער איז זיכער אַז אַלעס איז רחמים וחסדים און דעריבער שפירט ער נישט אַלעמאָל קיין צער.

אשרי אדם בוטח בך - בטחון באַדייט 'הונדערט פראַצענט' גליקליך

אַצינד, לאַמיר צוזאַמען נעמען די נקודה וואָס מיר האָבן ביז יעצט געלערנט:

דער פסוק פון 'הבוטח בה' חסד יסובבנו" איז זיכער הונדערט פראַצענט! **דער אמת'ער בוטח בה' באַקומט אַזאַ גרויסע "חסד יסובבנו" אַז ס'איז אים שוין בכלל נישט משנה, וויאָזוי דער רבוש"ע וועט אים העלפן.**

דאָס איז טייטש "אשרי אדם בוטח בך", דער בעל בטחון איז הונדערט פראַצענט אַ גליקליכער מענטש. **נישט ניינציג פראַצענט, נישט פינף און ניינציג פראַצענט, נאר הונדערט פראַצענט!** ווייל ער באַקומט אַזאַ שמחה, אַזאַ גליק, פון דעם דביקות בה' דורך בטחון אז ער איז שוין אַ געהאַלפענער! ער דאַרף נישט וויסן אויף וואָס פאַראַ סאָרט אופן דאָס וועט זיך ענדיגן ווייל ס'איז אים נישט קיין שום חילוק.

ס'איז דאָ אַסאַך אידן וואָס געדענקן נאָך דעם געהויבענעם איש חסיד, רבי **אלי' ראַטה ז"ל**, (משב"ק פון הרה"ק רבי שלמה'קע זעוועלער זי"ע און אַ באַקאַנטער מחנך וואָס האָט אַסאַך אידישע בחורים געשטעלט אויף דער פיס), וועלכער איז געווען אַ דמות פון אַזאַ סאָרט איד. ער האָט געהאַט אַלע שוועריגקייטן אין לעבן; ער איז געווען נישט געוונט; געוואוינט אין אַ צעבראַכענע הייזע אונטער דער ערד; אַ קראַנקע ווייב; נישט זוכה געווען צו קיין קינדער ליע, און אזוי ווייטער אַלע סאָרט צרות וואָס מען קען נאר טראַכטן, אָבער ער איז אַרומגעאַנגען מיט אַזאַ שמחה! **ער האָט באמת געשפירט אַז ער איז דער פרייליכסטער מענטש אויף דער וועלט!** ער פלעגט אזוי לעבן און אזוי רעדן און יעדער וואָס איז געשטאַנען נעבן אים האָט דאָס געשפירט ברועל ממש!

דאָס איז די מהות פון דעם בוטח בה': ער ווערט אזוי שטאַרק זיכער אַז דאָס וואָס דער אויבערשטער טוט איז די בעסטע זאַך פאַר אים, אַז דאָס מאַכט אים פשוט גליקליך אין זיין מצב. ער איז אויך אזוי זיכער אַז דער אויבערשטער גייט אים העלפן, ווייל אזוי האָט דאָך דער רבוש"ע געבטיח געווען! ער איז זיכער אַז עס גייט זיין גוט, אָבער אויף וועלכע סאָרט אופן? דאָס איז אים שוין נישט נוגע! ער טראַכט איינפאַך נישט דערפון!

והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך; דער שר פון 'בטחון' איז 'בטחון'

יעצט האָב איך געמיינט אַז בטחון וועט העלפן אַז איך זאָל באַקומען למעשה אַלעס וואָס איך וויל; אבער יעצט זאָגט מען אַז בטחון איז צו לעבן מיט די הרגשה אַז וואָס דער רבוש"ע טוט איז דאָס בעסטע פאר מיך...".

זאָגט מען פאר אַזאַ מענטש: דו מיינסט אז דו ווייסט וואָס הייסט תענוג! דו האָפסט אויף עפעס ווייל דו קלערסט אַז יענע זאָך איז גוט. אָבער ווייסטו דען וואָס הייסט גוט?! הייב אָן לעבן מיט בטחון וועסטו הערשט זען וואָס הייסט גוט! אויב וועסטו זיין אַ בוטח בה' וועט זיך דיר עפענען אַזאַ תענוג וואָס איז אַסאַך העכער פון דייע עיצטיגע רצונות!

פונקט ווי אַ דאָרפסמאַן וואָס האָט נישט קיין מושגים, דאָרף מען אים עפענען די אויגן און אויפקלערן אַז ס'איז דאָ אַ וועלט פון תענוגים, דאָס זעלבע איז ביי בטחון; הייב אָן לעבן מיט אַ רואיגקייט אַז אַלעס איז גוט, און אַלעס וועט דיר טאַקע זיין גוט! ווייל דער אויבערשטער לאָזט זיך דיך נישט אָפּ קיינמאַל.

אַסאַך מאָל וועט מען נאָכדעם זען אַן אָפּענע 'התגלות הטוב', וויאָזוי דער רבוש"ע וועט באמת ממלא זיין אַלע צרכים, לויט וויאָזוי דער מענטש באַגערט, ווי יעדער ווייסט ביי זיך אליינס מעשיות וויאָזוי בטחון האָט אים געהאַלפן באַפון פלא. אָבער דאָס איז נישט די עיקר תענוג פון בטחון: דער שר פון בטחון איז די מורא'דיגע 'שלוות הנפש' און דאָס גליקליכקייט אַז דער אויבערשטער באַגלייט דיך און גיט דיך אַלע דייע געברויכן, ווי אַ טאַטע וואָס זאָרט זיך פאר זיין קינד. אַט די סאָרט 'התגלות הטוב' איז אייביג דאָ, און דאָס אַרבעט אַלעמאַל הונדערט פראָצענט!

די קלאָרע 'הדרכה' און 'הבטחה' פון דעם מעזריטשער מגיד זי"ע

אַ הפלא'דיגע לשון שטייט פון דעם הייליגן מגיד פון מעזריטש זי"ע, אין ספר תורת המגיד (כללים נוראים עמ' עג): צוערשט ברענגט ער אַראָפּ די ווערטער פון זוהר הק' (ח"א קמ"ב, א): "אל יאמר בר נש אני בטוח בה' יתברך שיעשה עמי כח וכח, כי אפשר שאיני ראוי מצד העוונות, אך יאמר בטוח אני שירחם עלי ויגמול לי חסד". - דער מענטש זאָל נישט זאָגן אַז איך בין בטוח אַז השי"ת וועט מיך טון אַזוי און אַזוי, ווייל אפשר בין איך נישט ראוי צוליב מיינע זינד, אָבער ער זאָל זאָגן 'איך בין בטוח אַז ער וועט זיך מרחם זיין אויף מיר און ער וועט מיך גומל חסד זיין'.

און דער מגיד זי"ע לייגט צו: "יבטח האדם

ישועה וועט זיכער קומען לויט זיין ווילן. אָבער דאָס איז אַ העכערע מדריגה, וואָס קומט הערשט נאָכדעם וואָס מען האָט זיך משלים געווען אין דער ערשטער מדריגה, ווען מען איז זיך בוטח בה' אַז ער וועט אים זיכער טון דאָס בעסטע.

אַזוי שרייבט רבי אברהם בן הרמב"ם ז"ל אין זיין ספר "המספיק לעובדי השם", וזה לשונו: "מעלת ביטחון זו לא ישיגוהו רוב בני האדם, אלא רק מי שנגלים אליו בחזון נבואי ומבשרים לו עתידות" - די סאָרט בטחון אַז אַ מענטש איז בטוח אַז דער רבוש"ע גייט אים געבן משאלות לבו לויט זיין ווילן, דאָס איז נישט געאייגנט פאר רוב מענטשן, נאר פאר די גרויסע אידן וואָס באַקומען אַ הארה פון נביאות און מען איז זיי מבשר פון הימל די עתידות.

די מהות פון בטחון פאר יעדן איד

אַט די מדריגה פון בטחון איז אַ שטיקל ענין פון 'נבואה' וואָס צדיקים האָבן זוכה געווען דערצו, אַז זיי ווייסן פון פאָראויס וואָס עס גייט זיין. אָבער דאָס איז שוין די העכסטע מדריגה, דאָס איז נישט די מהות פון בטחון וואָס דער חובת הלבבות דערמאָנט אין דעם אויבנדערמאָנטן 'פרק ראשון' פון 'שער הבטחון'.

דער מהות פון בטחון לויט'ן חובת הלבבות איז אַ ווען אַ איד טרעפט זיך אין אַ מצב ווען ער האָט נישט וואָס צו עסן, זאָל ער זאָגן: "דאָס איז יעצט מייין צורך און דער אויבערשטער וועט מיך זיכער געבן, ווייל אַזוי האָט ער מיך צוגעזאָגט, אַז ער גייט מיך געבן מיינע צרכים".

דאָס מיינט נישט אַז ער גייט מיך יעצט געבן גענוי 'וואָס' איך וויל, און פונקטליך 'וויאָזוי' איך וויל עס, אָבער ער גייט מיך זיכער מטיב זיין. ער גייט מיך זיכער געבן אַלע געברויכן וואָס איך דאָרף באמת האָבן! ווייל איך האָב אַן הבטחה אַז ער גייט מיך אַלעמאַל געבן גוטס!

אַט אַזאַ בטחון העלפט אַלעמאַל אָן קיין אויסנאָמען! דאָס קומט אָבער בתנאי אַז מען ווייסט וואָס איז דאָס 'בטחון' און וואָס דאָס 'גליקליכקייט'. אויב מען לערנט נישט גוט אָפּ די צוויי זאַכן קען מען טאַקע צוקומען צו אַ טעות און אַ ווייטאַג.

ס'איז נישטאָ קיין גרעסערע תענוג ווי דער תענוג פון בטחון

ווען מען הערט אַזעלכע ווערטער איז פאָרהאָן אַזעלכע וואָס טראַכטן: "מען האָט דאָך אַרויסגענומען די גאַנצע לופט פון דער זאָך... ביז

וויאָזוי קען זיין אַז געלט זאָל זיין אַ שר פאר בטחון?

ס'איז דאָ אַ וואָרט פונעם בריסקער רב, הגרי"ז זצ"ל, אַז לכאורה ווייסן מיר דאָך פונעם 'חובת הלבבות', אַז דער בעל בטחון איז זוכה צו דער גרעסטער גליק און צופרידנהייט, אַסאַך מער ווי איינער וואָס האָט געלט! בטחון איז די גרעסטע תענוג וואָס איז נאָר דאָ אויף דער וועלט!

אויב אַזוי, וויאָזוי קען עס זיין אַז ווען אַ מענטש האָט בטחון גייט מען אים זאָגן אַז ער וועט באַקומען עשירות, אַלס שר פאר זיין בטחון?! עשירות איז דאָך אַסאַך אַ שוואַכערע תענוג ווי דער מנוחת הנפש פון בטחון. ס'האָט נישט קיין פשט צו זאָגן: 'אויב דו וועסט האָבן בטחון וועסטו באַקומען אַ שוואַכערע זאָך?!'...

די אמת'ע שר פון בטחון איז אַ טיפערע געפיל אין בטחון

איז דער בריסקער רב מסביר אַז דער שר פאר בטחון איז אַז מען וועט פון הימל אים געבן נאָך אַ העכערע מדריגה אין בטחון: דער שר פאָר'ן זיך בוטח זיין בה' איז אַז דער מענטש וועט אָנהויבן שפירן אַ געשמאַקערע געפיל אין בטחון!

דער מענטש וועט מרגיש זיין אַזאַ תענוג פון דעם בטחון, וואָס מען קען נישט שפירן אַזאַ תענוג אפילו פון געלט, נחת פון די קינדער, שידוכים, און פון אַלע אנדערע זאַכן וואָס מענטשן דאָרפן אויף דער וועלט! ער וועט צוקומען צו אַסאַך אַ העכערע מדריגה פון 'וקוה אל השם' און דאָס איז טאַקע אַ שר וואָס איז פיל מער ווי געלט און אַלע אנדערע תענוגים.

מיר ווייסן אַז אַלעס וואָס דער מענטש טראַכט אין קאָפּ איז דאָס גלייך משפיע אויף זיין האַרץ. ווען ער טראַכט אַ גוטע זאָך וועט ער שפירן אַ שמחה אין האַרץ, און דאָס זעלבע פאָרקערט. דאָס האָט דער אויבערשטער אַזוי אויסגעשטעלט ספעציעל, כדי צו געבן שר פאָר'ן בעל בטחון: ווען ער טראַכט מחשבות פון בטחון וועט ער גלייך באַקומען אַ רואיגקייט אין האַרץ! אַ איד וואָס איז מקיים דעם 'הבוטח בה' אין קאָפּ, וועט אויטאָמאָטיש שפירן דעם 'חסד יסובבנו' אין האַרץ, מיט אַ גליקליכקייט און צופרידנהייט, עד אין לשער.

די מדריגה פון צדיקים וואָס האָבן זוכה געווען צו אַן ענין פון 'נבואה'

וועט איינער קומען און פרעגן אַז למעשה האָט מען דאָך געזען ביי צדיקים וואָס האָבן יאָ קלאָר מבטיח געווען אַז די צרה וועט אַוועקגיין, דער פריץ וועט שטאַרבן, דער חולה וועט אויסגעהיילט ווערן וכדומה. וויאָזוי האָבן זיי דאָס געקענט זאָגן ווען אפשר איז די בעסטע זאָך פון הימל אַז די צרה זאָל נישט אַוועקגיין!?

די תשובה דערויף איז אַז באמת איז טאַקע דאָ אַ הויכע מדריגה פון בטחון, וואָס דאָרט קען דער מענטש זיך בוטח זיין אויף אַזאַ אופן, אַז די

דער 'עבד' וואָס פארלאזט זיך אויף זיין 'אדון' האָט נישט קיין מושג וואָס ער גייט טון מיט אים, אבער דאָס נעמט נישט אַוועק פון זיין רואיגקייט!

והיה ה' מבטחו - דער רבוש"ע וועט האָבן בטחון אין ד'ך

מיט דעם יסוד טייטשט דער תורת המגיד דעם פסוק "ברוך הגבר אשר יבטח בהשם והיה ה' מבטחו" - געבענטשט איז דער מענטש וואָס איז זיך אינגאנצן בוטח אין דעם אויבערשטן, ער פאַרלאָזט זיך בלב שלם אַז דער רבוש"ע גייט אים מטיב זיין, אפילו אויב די ישועה וועט נישט קומען פונקטליך לויט ווי זיין בקשה. דעמאָלט וועט זיין "והיה ה' מבטחו", דאָס הייסט אַז דער רבוש"ע וועט זיך בוטח זיין אין דעם איד!

ווען דער אויבערשטער וועט ד'ך געטרויען אַז דו ביזט נישט מהרהר, דו ביזט אַ ריכטיגער בעל בטחון, דעמאָלט וועט ער ד'ך שוין נישט דאַרפן מנסה זיין און ער וועט טאַקע געבן דיין 'משאלות לבך', וויאָזוי דו האסט עס געוואָלט! יעצט אַז דו ביזט שוין אַן אמת'ער בעל בטחון וועט זיין 'חסד יסובבנו' אויף אַלע זייטן, אויך אויף דעם אופן וויאָזוי דו האסט געטראַכט אַז דאָס איז דאָס בעסטע!

דער מדרגה, נישט צו וועלן עפעס אַנדערש, נאר וואָס דאָס אויבערשטער גיט אונז, דעמאָלט וועט טאַקע אַנקומען אויך די ישועה, אַזוי ווי דער מענטש האָט לכתחלה געוואָלט!

מ'קען זאָגן אַז דאָס איז אין אַ געוויסע בחינה ווי די משנה פון "הרודף אחר הכבוד, הכבוד בורח ממנו". אויף דעם אופן אַרבעט עס אויך ביי בטחון. אויב דער מענטש לויפט נאָך אַ געוויסע זאָך, וועט די זאָך אַוועקלויפן, ווייל **וילאָנג ער וויל דוקא די זאָך, אויף די ספעציפישע אופן, קען ער דאָך נישט זיין קיין בוטח בה'.** דערפאַר לויף אַוועק פון אַזעלכע מחשבות! זיי קונה אַ רואיגקייט און אַ מנוחת הנפש אַז דער אויבערשטער ווייסט וואָס איך דאַרף, אָבער קוק נישט צוריק אַנגאנצע צייט... נאר לעב מיט אַ קלאַרע בטחון אַז דער רבוש"ע גיט מיך אַלעס גוטס. דעמאָלט וועט זיך טאַקע נאָכמער עפענען דער טוב, און דו וועסט אפילו באַקומען די זאָך וואָס דו האסט אַריגינעל געדאַרפט.

שכל מה יעשה עמו יהיה על-פי חסדיו ורחמיו, ואל יחשוב שיעשה לו מה שהוא מבקש, אלא יבטח בו בלי שום הרהור רק באמת כי השי"ת בוחן כליות וחוקר לב".

דאָס הייסט אַז אַ מענטש זאל וויסן און געדענקן: "איך ווייס נישט וואָס דער רבוש"ע גייט טון, איך טראַכט נישט אַז ער גייט פונקטליך וואָס איך בעט אים, אָבער אַזויפיל ווייס איך זיכער, אַז אַלעס וואָס ער טוט און אַלעס וואָס ער גייט טון מיט מיר איז בלויז 'דחמנות' און 'חסדים'".

און דער מעזריטשער מגיד ענדיגט צו מיט אַן הבטחה: "וכשיהיה בטוח בזה האדם שלא להרהר אחריו אף שלא נעשה בקשתו, בוודאי יהא'".

דאָ שטייט אַ וואונדערליכע זאָך, אַז דער מענטש זאל נישט טראַכטן אַז זיין בקשה וועט ווערן נתמלא, ווייל דעמאָלט איז ער נישט קיין ריכטיגער בוטח. אַ איד דאַרף זיך פאַרלאָזן אַז אַלעס וואָס דער רבוש"ע טוט מיט אים איז דאָס בעסטע. אָבער נאָכדעם וואָס ער האָלט שוין ביי

הברת הטוב

וראה בטוב;

'הכרת הטוב' דורך באַמערקן און לעבן מיט דאָס גוטס

יום שני פרשת וראא כ"ג טבת תשפ"א

א

קדוש יאמר לו; די כלי וואָס ברענגט ד'ך שפע איז אויך הייליג

אַפגעבן דעם פאַרדינטן כבוד.

'כיבוד אב ואם' - ווייל זיי זענען געווען די כלים פאר דער 'שפע' פונעם רבוש"ע

ווען אַ מענטש פאַרשטייט דעם יסוד באַגרייפט ער די עומק פון 'כיבוד אב ואם' און 'כיבוד רבו'. ס'איז אים שוין יעצט נישט משנה וואָס איז די מדרגה פון זיין פאָטער, דער רמב"ם און דער שו"ע פסק'נען דאָך (י"ד סי' ר"מ ס"ח) אַז אפילו ווען דער טאָטע איז אַ רשע איז מען אים מחיוב צו מכבד זיין. פאַרוואָס?! ווייל איך בין אים נישט מכבד צוליב זיין דרגא אין אידישקייט, נאר ווייל דורך אים בין איך צוגעקומען צום רבוש"ע! ער איז געווען דער כלי וויאָזוי דער אויבערשטער האָט מיך געברענגט שפע!

פאַרשטענדליך אַז צומאָל איז פאַרהאַן אויסנאַמען, ווען ס'איז נישט מעגליך צו מקיים זיין דעם כיבוד, וואָס דעמאָלט איז די הלכה אַז מען זאָל גיין וואוינען אין אַן אַנדערע אָרט, אָבער דער רעיון בלייבט אַלעמאָל אַקטועל! דער מענטש דארף געדענקן אַז יענער וואָס האָט מיך מטיב געווען איז ביי מיר 'הייליג', ווייל

דערפאַר, מען דאַרף דאָס געבן אַ קיש, און מ'דאַרף נזהר זיין מיט אַלע הלכות פון כיבוד ספר תורה!

דאָס לערנט אונז דעם כלל: יעדע זאָך וואָס דער רבוש"ע שיקט אונז שפע דורך דעם, ווערט דאָס אליינס הייליג, און מיר דאַרפן דאָס

קומט דאך אויס
אַז די שעפעלעך
זענען יעצט דער
'דיבור פון דעם
באשעפער'. זיי
זענען די צינור
וויאָזוי דער
אויבערשטער
האט מיך געגעבן
זיין הבטחה

מכיר זיין דעם טוב וואָס ליגט באַהאַלטן אין דעם צינור פון הימל

ווען מען רעדט איבער די מדה פון 'הכרת הטוב' דאַרף זיין דער בליק פונעם מענטש אַז יענער וואָס האָט ד'ך געהאַלפן איז למעשה געווען דער 'צינור' וואָס האָט ד'ך געברענגט די שפע וואָס דער רבוש"ע האָט ד'ך געשיקט. יענער איז געווען דער 'כלי וויאָזוי דער אויבערשטער האָט ד'ך געהאַלפן מיט דיינע געברויכן.

דער כלל איז אַז ביי יעדע זאָך אויף דער וועלט, אַז אַ כלי וואָס ברענגט שפע פון דעם רבוש"ע צום מענטש, ווערט די כלי אליינס אויך הייליג.

מען קען דאָס אַביסל מדמה זיין צו אַ ספר תורה - הגם וואָס דאָרט איז דאָס אויף פיל אַ העכערע מדרגה. די ספר תורה איז הייליג ווייל עס האָט געברענגט אַ שפע קודש' פאַר'ן מענטשן. פון וואו קומט די פאַרמעט ? פון וואָס האָט מען אויסגעאַרבעט די פאַרמעט ? די אַלע פרטים זענען שוין נישט משנה! יעצט איז דאָרט אַריינגעשריבן 'דברי אלקים חיים' וואָס יעדער וועלכער לערנט דאָס ווערט מקושר צום אויבערשטן. דאַרף מען זיך אויפשטעלן

ער קוקט אויף אונזער פינטעלע איד, אויף אונזער אמת'ע רצון, אויף די פעלער ווען מיר האבן אים יא געפאלגט, און ער זוכט שטענדיג אונז צו העלפן תשובה טון

אזוי ווי עס קוקט אונז אויס פון אינדרויסן. מיר זען אַ ספר, אַ ספרים שאַנק, אַ בימה, א.א.וו. אָבער אין דער מינוט וואָס דער חפץ איז געווען אַ 'כלי' וויאָזוי דער רבוש'ע האָט מיך געשיקט דורכדעם אַ 'שפע', האָב איך יעצט איינגעזען די 'אלוקות' וואָס ליגט דאָרט באַהאַלטן. דער רבוש'ע האָט אַראָפּגענומען דעם טבע'דיגן 'לבוש' פון דעם חפץ, אַז איך זאָל אים קענען דאָרט טרעפן.

ביז היינט איז דאָס געווען פשוט'ע שעפעלעך - וואָס אודאי האָט דאָס דער אויבערשטער מחי' געווען אָבער איך האָב עס נישט מכיר געווען - אָבער פון יעצט און ווייטער זענען זיי געוואָרן אַ 'צינור' מיך צו ברענגען שפע. איז דאָס שוין נישט קיין איינפאַכע שאף, נאר ס'איז 'אלוקות'! דער רבוש'ע האָט זיך מגלה געווען אין דער זאך!

'הכרת הטוב' איז אַנערקענען דאָס געטליכקייט וואָס איז יעצט אַנטפלעקט געוואָרן

ס'איז ידוע אַז דער אר"י הק' האָט מקפיד געווען נישט צו אומברענגען אפילו אַ מורישיקע, ווייל ער האָט נישט געוואָלט אַוועקנעמען דעם 'חיות אלוקות' וואָס ליגט דאָרט באַהאַלטן. מיר זענען נישט אין דער דרגא, און מען פסק'נט נישט אזוי להלכה, אָבער דאָס איז דער מציאות, און מיר האָבן אַ גרויסע אַרבעט צו אַנקומען צו דער מדריגה פון מכיר זיין די אלוקות פון יעדע זאך.

אָט דאָס איז די נקודה פון 'הכרת הטוב': דער 'צינור' זעלבסט ווערט הייליג ביי דעם מענטש, און ממילא איז ער מחיוב אים צו מכבד און מכיר טובה זיין. ווייל ער איז מכבד די 'אלוקות' פון דער זאך אָדער פון דעם מענטש!

יעקב האָט זיך נאָכגעפרעגט אויף די וואוילזיין פון די שעפעלעך, ווייל ער האָט באַטראַכט די שעפעלעך אַז זיי זענען געווען די 'כלים' אים צו ברענגען דעם שפע פון אויבן. דער רבוש'ע האָט אים מבטיח געווען 'ושמרתך בכל אשר תלך.. לחם לאכול ובגד ללבוש', און דורך די שאף איז נתקיים געוואָרן די הבטחה! קומט דאך אויס אַז די שעפעלעך זענען יעצט דער 'דיבור פון דעם באַשעפער'. זיי זענען די צינור וויאָזוי דער אויבערשטער האָט מיך געגעבן זיין הבטחה, דערפאַר האָט ער זיי מכיר טובה געווען.

דער 'צינור' איז מגלה אלוקות אויף דער וועלט

באמת גייט דאָס נאָך טיפער דערפון:

מיר ווייסן דאך אַז יעדע מציאות אויף דער וועלט איז דער אויבערשטער מחי'. סיי די פנימיות און סיי די לבוש פון יעדע זאך איז באמת בלויז 'אלוקות'. נאר ס'איז דאָ אַן 'הסתרה', און מיר זען נישט די באַהאַלטענע אלוקות וואָס איז מחי' אַלעס אויף דער וועלט.

וויאָגט די טבע איז אַרומגענומען מיט דעם 'הסתרה' זענען מיר זיך מתייחס צו דער זאך

דורך אים בין איך צוגעקומען צום אויבערשטן.

'כיבוד רבו' - ווייל ער האָט געברענגט דעם רבוש'ע נאַנט צו מיר

דאָס זעלבע זאך איז ביי דעם ענין פון מכבד זיין אַ רבי: עס שטייט נישט אַז דער רבי דאַרף זיין דער 'צדיק הדור'... פאַרקערט, די ראשונים זאָגן אויף די משנה אין אבות "עשה לך רב", אַז דאָס מיינט אפילו איינער וואָס איז קלענער פון דיר.

מענטשן זענען צומאָל מבולבל ווען ס'קומט צו דעם ענין; מען מיינט אַז אויב דער רבו שלמדו תורה' איז נישט ממש דער צדיק הדור איז דאָס אַ שפיל. אָבער דער אמת איז אַז דאָ קומט בכלל נישט אַריין זיין צדקות; די שאלה איז אויב ער האָט זיך געלערנט תורה? ! אויב איז דער תירוץ אַז יא, דעמאָלט דאַרפטו אים מכבד זיין! פאַרוואָס? ווייל ער האָט געברענגט דעם רבוש'ע נאַנט צו דיר! ער איז געווען דער 'כל' צו ברענגען די שפע, און ער איז דורכדעם געוואָרן הייליג פאר דיר. אין אַ געוויסן זין דאַרפטו אים באַטראַכטן ווי דיי'ן 'ספר תורה'!

דאָס איז געווען דער בליק פון יעקב אבינו ע"ה, ווי מיר האָבן דערמאָנט דעם מדרש אַז

יכבוש עונותינו; טרעפן דאָס גוטס און באַהאַלטן דאָס שלעכטס

אפילו דער איד האָט בעפאַר געטון נישט גוטע זאַכן, האָט דער אויבערשטער אַן הנהגה וואָס רופט זיך "כבישת עונות". ער קוקט אויף דאָס גוטס פון דעם מענטש, ער קוקט אויף אונזער פינטעלע איד, אויף אונזער אמת'ע רצון, אויף די פעלער ווען מיר האָבן אים יאָ געפאַלגט, און ער זוכט שטענדיג אונז צו העלפן תשובה טון. דער גאַנצער ספר תומר דבורה איז דאך

זכות צי דורך אַנדערע מהלכים. אבער דאָס גוטס זאָל ער שטענדיג האַלטן פאַר זיינע אויגן. ער זאָל זיך מעלים עין זיין פון די שלעכטס וואָס יענער האָט אים געטון, מיט סיי וועלכע מיטל ער קען נאר.

פונקט אזוי פירט זיך דער רבוש'ע מיט אונז, ער איז אויך 'כבוש עונות' און ווען ער זעט אַ איד טוט אַ מצוה פריידט ער זיך מיט אים.

דער יסוד פון הייליגן 'תומר דבורה'

ווען מען דערהערט אָט די נקודה אַז ווען איך בין מכיר טובה, בין איך דורכדעם מכבד די קדושה פונעם אויבערשטן, גיט אונז דאָס צו פאַרשטיין דער גרויסער יסוד וואָס עס שטייט אין ספר הק' תומר דבורה, וויאָזוי יעדער איד קען זיך פירן מיט דער מדה פון "יכבוש עונותינו", פונקט ווי כביכול דער רבוש'ע.

דער תומר דבורה שמועסט אויס אַז ווען ס'איז פאַרהאַן איינער וואָס האָט זיך געטון טובות, אָבער ער האָט זיך אויך באַעוולה'ט, זאָל מען נישט יעצט מאַכן דעם חשבון: "יענער האָט מיך טאַקע געטון אַ טובה אָבער ער האָט מיך אויך געטון שלעכטס" און מען וועט פאַרגעסן די טובה. ניין, דער מענטש זאָל נישט אזוי טון. נאר דאָס שלעכטס זאָל ער מאַכן פאַרגעסן אויף יעדן אופן וואָס ער קען - צי דורך דן זיין לכף

ספר תומר דבורה פרק א

אֲתוּת מַחֲבִימֹת

אַף מַדָּה זוֹ צִדִּיק הָאֵדָם לְהַתְּנַחֵם בָּהּ, שֶׁלֹּא יִכְבַּשׁ מִכֹּת הַכָּבוֹד, וְיִזְכֹּר רַעְיוֹ שְׁנִמְלִיחֵהוּ. אֲלֵא אֲדַרְבֵּהּ, יִכְבַּשׁ תְּרַע וְיִשְׁכַּחְהוּ וְיִגְיִתְהוּ, וְלֹא יִגְדֹר כְּמַגֵּדוֹ רַע, וְהִתְהַיָּה הַמִּזְבֵּחַ סְדוּדָה הַמִּיד לְפָנָיו, וְיִזְכֹּר לֹא הַמִּזְבֵּחַ וְיִזְכֹּר לֹא עַל כֹּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה לוֹ.

וְלֹא יִנְכַח בְּלִבּוֹ וְיֹאמַר אִם עָשָׂה לִי מִכֹּת תְּרִי עָשָׂה לִי רַע וְיִשְׁכַּח הַמִּזְבֵּחַ. לֹא יַעֲשֶׂה כֵן, אֲלֵא כִרְעָה יִתְרַעַב כֹּל בְּרֵךְ רַעִי שְׂיִזְכֵּר, וְהַמִּזְבֵּחַ אֵל וְיִתְהַיָּה לְעוֹלָם מִבֵּין עֵינָיו, וְיִגְלִים עֵינָיו מִן הַרְעָה כֹּל מִה שְׂיִזְכֵּר, כִּרְעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא כּוֹבֵשׁ עוֹתוֹת.

ס'איז דא מענטשן וואס פאר זיי איז שווערער צו לעבן מיט דעם מהלך פון דעם 'תומר דבורה'. אבער ס'איז זיכער אז דאס איז אונזער עבודה און אונזער ענד - ציל

אסאך אַ געשמאַקערע עולם הזה ווען דער מענטש קוקט אַזוי אויף אַנדערע: "יא, יא, יא, יא, יא, ווייס זייער גוט אז יענער האָט חסרונות, אָבער ער איז דאך אַזאַ גוטער מענטש..."

די שאלה איז וויפיל פּלאַץ פאַרנעמט אין אונזער האַרץ יענעמ'ס מעלות און וויפיל פּלאַץ פאַרנעמט אין האַרץ יענעמ'ס חסרונות. יעדער מענטש קען דאָס אויסאַרבעטן ביי זיך אין האַרץ!

דער רב מעג האָבן אַ חסרון...

ס'איז דאָ אַזאַ טעות ביי מענטשן, אַז אויב יענער האָט אַ חסרון איז ער שוין אַפּגעפּרעגט. אָבער באמת איז דאָס איז טאַקע אונזער אַרבעט, וואו מיר זאָלן פּלאַצירן יענעמ'ס חסרון און וואו מיר זאָלן לייגן יענעמ'ס מעלות.

אַ גוטער ביישפּיל דערצו איז ווען אַ מענטש האָט אַ רב, צי זאָל עס זיין דער רב פון זיין ביהמ"ד, צי דער דיין פון זיין קהלה, א.א.וו. און ער האָט פּלוצים אויפּגעפּאַסט אַז דער רב האָט אַ געוויסע חסרון.

דער מענטש איז יעצט איבערצייגט אַז ער האָט אַנטדעקט אַמעריקע... "ס'איז נישט ווי אַלע טראַכטן, עולם גולם, איך ווייס דאך דעם אמת... כ'האָב שוין געמיינט אַז ס'איז יאָ דאָ עפעס אַן ערליכער איד אויף דער וועלט און דערווייל איז ער אויך 'כאחד האדם'..."

עס ליגט דאך אַזאַ טעות אין דעם! ווייל **דער רבוש"ע האָט דיך קיינמאָל נישט געזאָגט אַז ס'איז דאָ מענטשן וואָס האָבן נישט קיין שום חסרונות!** קיינער האָט דיך נישט פּרובירט צו איינרעדן אַז ס'איז דאָ מענטשן וואָס זענען ממש מושלמים! אויף דיר ליגט בלויז די אַרבעט, וואו צו מסדר זיין און אַריינלייגן יענעמ'ס מעלות אָדער חסרונות. - אַז דו וועסט אַריינלייגן יענעמ'ס חסרון פאַרנט פון דיין מחשבה, וועסטו לעבן אין אַזאַ וועלט. אָבער אויב וועסט אַריינלייגן יענעמ'ס מעלות אין דיין מחשבה, און דאָס וועסטו זען אַגאַנצע צייט, וועסטו האָבן אַ נייע לעבן פון גוטס!

דאָס איז אונזער עבודה און אונזער ענד - ציל, אַז מיר זאָלן אַנקומען צו אַזאַ פּלאַץ וואו מיר קענען זיך מתבונן זיין אין דאָס ביסל גוטס פון אַ צווייטן מענטש און נישט זען זיינע אַנדערע חלקים!

לאַמיר ווערן מומחים אין טרעפן דאָס ביסעלע גוטס

ס'איז ידוע דאָס וואָרט וואָס הרה"ק בעל **דברי יחזקאל משינאָואו** זי"ע האָט געזאָגט: וואָס איז דער חילוק צווישן מיך מיט מיין ברודער, הרה"ק רבי **ברוך גאַרליצער** זי"ע? איך האָב אַזוי שטאַרק ליב דעם אמת אַז ווען איך זעה אַ גאַנצן באַרג פון שקר וואָס עס באַהאַלט זיך דאָרט אַביסל אמת, וועל איך אויפּזוכן די גאַנצע באַרג צו אַנקומען צו דער נקודת האמת. אָבער מיין ברודער, האָט אַזוי פיינט דעם שקר, אַז ווען ער זעט אַ גאַנצע באַרג פון אמת וואָס עס ליגט דאָרט באַהאַלטן אַ משהו שקר, שלאָגט ער כפרות מיט דעם גאַנצן באַרג פון אמת, צוליב דאָס ביסל שקר וואָס געפינט זיך דאָרט...

ווען עס קומט צו דער סוגיא פון הכרת הטוב דאַרפן מיר אַלע ווערן מומחים צו **טרעפן דאָס ביסל טוב אין דעם גאַנצן באַרג...**

דער מענטש פּרעגט: "אָבער יענער איז דאך ממש אַנגעפּולט מיט 'רע'?!". דאָס איז נישט ריכטיג! רעדט נאר מיט אים עטליכע מינוט וועסטו זען וויפיל גוטע זאַכן ער פאַרמאָגט! הייב אן ווערן פאַרנומען בלויז מיט זיין גוטס!

מיר האָבן שוין דעם נאַטור, דאָרט וואו מיר ווילן

דער אמת איז אַז מיר אַלע האָבן שוין די סאָרט 'תכונה' אין אונזער נפש, מיר דאַרפן דאָס בלויז אָנהויבן נוצן אויף דעם גוטן פּלאַץ. צום ביישפּיל, ווען אַ מענטש לייגט אַן אויג אויף אַ געוויסע שטעלע, אַ געוויסע שידוך אָדער אַ געוויסע דירה, **אויב עפעס האָט אים געכאַפט דאָרט און עס האָט ביי אים נושא חן געווען, טראַכט ער בלויז פון די מעלות דערפון און ער הערט נישט אַמאָל די חסרונות!**

מען זעט דאָס ממש בחוש, אַז ווען עס קומט אונטער די באַשערטע זאך, דעמאָלט אפילו אויב מען זאָגט פאַרן מענטש קלאָר אַז ס'איז דאָ אַ פּראָבלעם דערמיט, וועט ער דאָס נישט הערן. אפילו ווען ער איז אַ קלוגער מענטש, ווייל אויב דאָס געפּעלט אים זעט ער נישט בלויז דאָס גוטס און ער זיך פּשוט 'מתעלם' פון אַלע פּראָבלעמען.

שנראה מעלת חברנו ולא חסרונו

דאָס זאָגט טאַקע דער הייליגער רבי ר' **אלימלך מליזענסק** זי"ע אין זיין 'תפלה קודם התפלה': **"אדרבה, תן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חברנו ולא חסרונו"**.

מען דאַרף אויף דעם בעטן, ווייל דאָס איז עבודת ה'! און דאָס איז אויך אַן עצה צו האָבן

געשטעלט וויאָזוי מיר דאַרפן זיך מדמה זיין צום אויבערשטן, און אויך מיט דער מדה דאַרפן מיר זיך אַזוי פירן, צו אמת'דיג מכיר טובה זיין פאר אַנדערע, אפילו ווען ס'איז דאָ זייטיגע טענות.

די עבודה פון פאַרגעסן דעם 'רע' און געדענקן דעם 'טוב'

דאָס איז ווירקליך איינס פון די שווערסטע זאַכן אין דער סוגיא פון 'הכרת הטוב', ווייל ווען אַ מענטש ווערט ווי געטון דורך אַ צווייטן, פאַרגעסט ער פון אַלע טובות וואָס יענער האָט אים געטון און ס'איז אים קלאָר אַז ער דאַרף אים יעצט נישט מכיר טובה זיין ווייל יענער איז דאך באמת אַן אוממענטש..."

ווען מען דערמאָנט אים די טובות וואָס יענער האָט אים געטון ווערט מען דערפון נישט באַרואיגט - "איך זאָל יעצט פאַרגעסן די עולה וואָס ער האָט מיך געטון?! איך בין עפעס אַ מלאך?! איך ליידיט דאך יעדן טאַג צוליב אים!"

דער 'תומר דבורה' לערנט אונז אבער אַז מען דאַרף טאַקע אַרבעטן דערויף. דאָס גייט נישט פון זיך אליינס. ס'איז אַן עבודה זיך צו באַרואיגן, צו לייכטער מאַכן די עולה וואָס יענער האָט אונז געטון.

צום ביישפּיל אויב איינער האָט אונז דערלייגט געלט, דאַרף מען חזרין אַסאך מאל אַז דאָס האָט נישט מיט יענעם, אַן אים וואָלט איך אויך שאַדן געהאַט דאָס געלט. אָדער קען מען טראַכטן פאַרקערט, אַז כ'האָב למעשה באַקומען די זעלבע געלט פון אַן אַנדערע פּלאַץ. **אַזעלכע מחשבות דאַרפן מיר זיך אליינס זאָגן ביז מיר וועלן זיך באַרואיגן און נישט זיין פאַקוסירט אויף די שלעכטס פון יענעם.**

גלייכצייטיג זאָל דער מענטש זיך מתבונן זיין אויף דאָס ביסל גוטס וואָס יענער האָט אים געטון. **דערמאָן זיך דאָס איינמאָל און נאָכאַמאָל**, און מאַך דערפון אַ גרויסע זאך: "ער האָט מיך געטון אַזאַ געוואַלדיגע טובה... ער האָט מיך ממש געראַטעוועט!" געדענק זיינע גוטע זאַכן און פאַרגעס זיינע עוולות!

יעדער דאַרף אַרבעטן אַנצוקומען צו אַזאַ בליק אויף מענטשן

עס זענען פאַרהאַן מענטשן וואָס זענען נאַטירליך מער אַפּטימיסטיש, זיי קוקן אויף אַנדערע מיט אַ פּאָזיטיוון בליק: "אַלעס איז פיי... אַלעס איז געוואַלדיג... איי, די אַנדערע זאָכן זענען נישט בשלימות, נו, נישט געפּערליך..."

ווידעראום איז דאָ מענטשן וואָס קוקן מער נעגאַטיוו אויף אַנדערע: "יענער איז דאך ממש אַ שלעכטער... יא, ער האָט מיך אַמאָל געטון אַ טובה, אָבער ער איז דאך אַזאַ בהמה..."

דאָס באַדייט אַז נישט יעדער האָט די נסיון אויף די זעלבע דרגא. ס'איז דאָ מענטשן וואָס פאר זיי איז שווערער צו לעבן מיט דעם מהלך פון דעם 'תומר דבורה'. אָבער ס'איז זיכער אַז